

Остазым

►2◄

Мөселман
мәгарифе
парадигмасында

►3-4◄

"Рамазан –
мәрхәмәт ае"
акциясе башланды

►4◄

ЯҢАЛЫКЛАР

ТӨРМӘДӘ УТЫРУЧЫЛАР ӨЧЕН ИФТАР ОЕШТЫРЫЛАЧАК

ТР мөселманнары Диния нәзарәтенң Жәзаларны үтәтү буенча федераль хезмәтнең Татарстандагы идарәсе белән координация һәм хезмәт-тәшлек буенча бүлгә соңгы көннәрдә, изге Рамазан аена багышланган чараларны әзерләү максатыннан, төзәтү учреждениеләре башлыклары белән очрашты.

Әлеге бүлектә 10 июльдән ураза тотуга әзерлек алып барыла: төзәтү колонияләре өчен азык-төлек сатып алып жиберелә.

ТАТАРСТАН МӨФТИЕ “АЛЬ-РТВ” ТЕЛЕКАНАЛЫНЫҢ ИҖТИМАҒЫЙ ҺӘМ РЕДАКЦИОН СОВЕТЫ СОСТАВЫНА КЕРДЕ

17 июль көнне Мәскәүдә мөселманнарға адресланган “Аль-РТВ” гомумроссия телевизион каналының Иҗтимагый советы утырышы үтте.

Жыелышта “Аль-РТВ” телеканалының ачылышына кагылышлы сораулар да каралып үтте, соңыннан “Мөселманнар өчен һәм мөселманнар турында гомумроссия телеканалы ачу турында меморандум” кабул ителде. Әлеге канал 2012 елның 19 августында – Ураза гаете көнне эшли башлаячак. Шулай ук яңа каналга редакция совет әгъзалары сайланылды, шул исәптән Илдус хәзрәт Фәиз дә шулар арасында. ТР мөфти “Аль-РТВ” Иҗтимагый советы составына да керде.

Телеканал башка телевидениеләр принцибы буенча эшләячәк, шулай да мөселман аудиториясенә үзенчәлеге һәм традицияләре дә исәпкә алыначак. Каналның житәкчелеге тарихи-дини һәм милли-мәдәни агарту эшчәнлеген алып баруны төп максат итеп куя.

«ХӘЛӘЛ» КОМИТЕТЫ РАМАЗАНДА ХӘЛӘЛ ДИП ТӘКЪДИМ ИТЕЛГӘН РИЗЫКЛАРГА ИГЪТИБАРЛЫ БУЛЫРГА ЧАКЫРА

Бүген Изге Рамазан ае башланды. Шулай уңайдан Татарстан мөселманнары Диния нәзарәтенң “Хәләл” стандартлары комитеты мөселманнарны “хәләл” дип тәкъдим ителгән ризыкларга аеруча игътибарлы булырга кирәклекегә житкерә.

Ел да нәкъ менә Рамазан вакытында хәләл товарлар белән кызыксыну арта. Сәүдәгәрләр, житештерүчеләр шушы күренештән файда күреп калу максаты белән, сатып алучыларны үз товарларының хәләл булуына төрле юллар белән ышандырырга тырыша. Мәселән, ярлыкларга “ит пилмәне”, “мөселманча”, “татар пилмәне” кебек сүзләргә өстиләр. Бу сүзләр әле ризыкның чынлап та хәләл булуын расламый.

“Хәләл” стандартлар Комитеты тикшерүен узган һәм комитет рәестерына кертелгән оешмалар житештергән ризыкларның хәләл булуы ышк тудырмай. Комитетта сертификация узган предприятиеләр исемлеген белән www.halalrt.com сайтынан танышырга мөмкин.

ХӨРМӘТЛЕ УКУЧЫЛАРЫБЫЗ!

Һәр айның 24 нче числосына кадәр почтага барып “Дин вә мәгыйшәт” газетасына язылсагыз, ул сезгә киләсе ай башыннан килә башлаячак.

Мәгълүматлар
ТР мөселманнары Диния
нәзарәтенң рәсми сайтынан
(www.dumrt.ru) алынды

Татарстан мөфти Илдус хәзрәт ФӘИЗнең Рамазан ае башлану уңаеннан МӨРӘҖӘГӘТ

Мөхтәрәм дин кардәшләребез!

Аллаһы Тәгаләнең рәхмәте белән, 20 июльдә мөселманнар өчен иң кадерле ай – Рамазан ае башланды. Бу айда Аллаһы Тәгалә безгә туры юл күрсәтүче Коръәни-Кәримне индәргән, шуңа да Рамазан ае – Аллаһы Тәгалә рәхмәте белән яктыртылган аеруча мөһим ай. Бу айда мөселманнар ураза тоту фарыз ителгән. Коръәндә: “Рамазан ае кешеләргә тугры юл күрсәтүче, ялганнан хакыйкәтне аера торган ап-ачык дәлилләр белән Коръән индәселә башлаган айдыр. Шуңа күрә, шушы айга килеп ирешкәннәр ураза тотсын. Хаста булганнар яки сәфәрдәгеләр (тотылмаган көннәре хисабынча) башка көннәргә ураза тотар. Аллаһ сезгә жиңеллек тели, кыенлык теләми. Санаулы (ураза) көннәргә тәмам итеп, сезгә тугры юл күрсәткән өчен, Аллаһны олылагыз, бәлки сез шөкер үтүчеләрдән булырсыз?”, – дип әйтәләр “Бәкара (Сыер)” сүресенң 185 нче аятендә.

Рамазан аенда ураза тоту – ислам диненң биш баганының берсе, димәк, авыру булмаган һәр мөселман өчен фарыз гамәл. Ураза тоту таң ату вакыты алдыннан алып, кояш баеганчыга кадәр ашау-эчүдән, женси мөнәсәбәтләрдән тыелып торуны аңлата. Шулай ук уразадагы кеше рухи кәләбәнә һәм ниятләренә зарар китерүче начар сүзләрдән, уй-фикерләрдән, ялганнан, бәхәсләрдән һәм башка зыянлы нәрсәләрдән читтә торырга тиеш. Гыйбадәт кылуда сабырлык, фәкыйрьләргә карата шәфкатьчеллек күрсәтеп, нәфесебезне тиеп тора алсак иде.

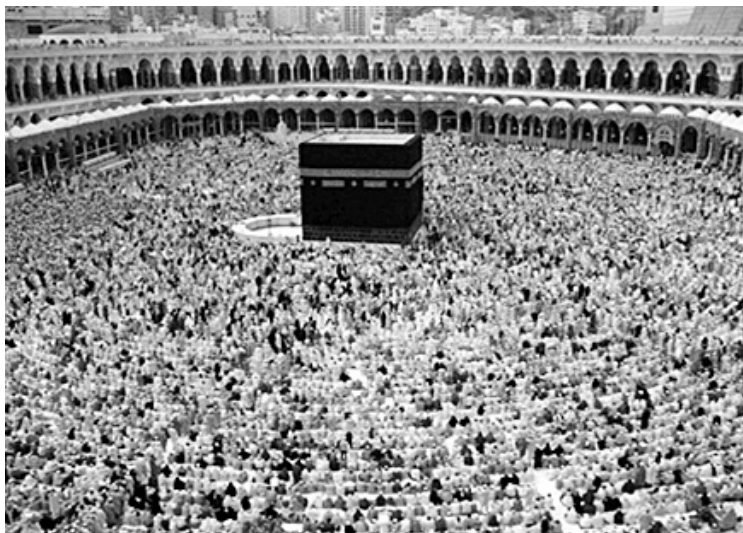
Хаж буенча квоталар дини оешмалар арасында бүленгән

18 июль көнне Татарстан мөфтиятендә узган матбугат очрашуында ТР мөселманнары Диния нәзарәте рәисе Илдус хәзрәт Фәиз Татарстанда 2012 елда хаж оештыру белән “Хезмәт түр” һәм “Татар шим-кәрлек дөньясы” ЖЧЖ туристик операторлары шөгыльләнәчәген хәбәр итте.

Ул хаж кылу өчен билгеләнгән квоталарның үзәкләшкән дини оешмаларга гына бирелүен аңлатып үтте. 2012 елның апрелендә Хаж буенча совет утырышында квоталар Россиянең дини оешмалары арасында бүленгән. Шулай ук 2012 елда хажны оештыру белән шөгыльләнүче туроператорлар да

билгеләнгән. Татарстанда бу - “Хезмәт түр” һәм “ДУМ РТ Хадж” программасы белән “Татар эшмәкәрлек дөньясы” жаваплылыгы чикләнгән жәмгыятә.

Башка коммерция компанияләре мөселманнарның диния нәзарәтләре каршында аккредитацияләнгән туроператорлар белән агентлык килешүләре төзәргә тиеш. Шуңа күрә хаж кылырга теләүчеләр турфирмага документларын тапшырган вакытта бу оешманың квоталары бармы-юкмы икәнлегенә турында белешергә тиеш. Әгәр оешманың квотасы булмаса, мөселманнарның диния нәзарәтләре каршында рәсми аккредитацияләнгән компаниягә мөрәҗәгать итәргә кирәк.

ВӘЛИУЛЛА ХӘЗРӘТнең вафаты уңаеннан Татарстан мөселманнары кайгы уртаклаша

19 июль көнне киң танылган дин һәм жәмәгать эшлеклесе Вәлиулла хәзрәт Якупов фаҗигале төстә вафат булды. Вәлиулла хәзрәтнең фаҗигале үлеме – Россия, Татарстан өммәте өчен зур югалту. Хәзрәтнең актив һәм күпкырлы эшчәнлегенә Ислам динен торгызуда, аны үстерүдә зур роль уйнады.

Ул чорыбызның тирән белемле мәгърифәтчесе, һәрнәрсәдән хәбәрлар тынгысыз әйдәп баручысы һәм республикабызны дини-мәдәни алгарышка илтүчесе булды. Күп гасырлар давамында халкыбызның горурлыгы булган традицион исламны яклады, танылган татар дин белгечләренң милли-дини мирасын жигди өйрәндә, аны бүгенге буынга житкерде. Мәшһүр татар дин әһелләренң бай мирасы белән рухланып, аларның күркәм эшчәнлеген давам итте. Хәзрәт тормышка ашырган һәм башлангыч биргән изге эшләр бик озын исемлек тәшкил итә.

Татарстан мөселманнары Диния нәзарәте Вәлиулла хәзрәт Якуповның якыннарының тирән кайгысын уртаклаша. Без барыбыз да бу фаҗигага хәлне зур авырлык белән күтәрәбез һәм Аллаһы Тәгаләгә догалар белән мөрәҗәгать итәбез.

Дин әһелләре Татарстанның барлык мәчетләрендә сабырлык күрсәтеп, Вәлиулла хәзрәтнең урыны жәннәт түрләрендә булсын дип догалар кыла.

БЕЛЕШМӘ

1963 елның 4 сентябрендә Башкортстан Республикасының Дмитриевка авылында дөньяга килгән Вәлиулла ЯКУПОВ - йөздән артык китап авторы, “Иман” ислам мәдәнияте үзәгенә нигез салучы. “Иман” нәшриятының мөхәррире, шулай ук 1993 елдан башлап “Мөхәмәдия” мөселман мәдрәсәсенә яңа сулыш өрөп жиберүче. Аның житәкчелегендә XVIII йөзнен тарихи һәйкәле - Апанай мәчете торгызылды.

В.Якупов - тарих фәннәре кандидаты, Апанай мәчете имам-хатыйбы, Татарстан Республикасының Иҗтимагый палатасы әгъзасы, ТР мөселманнары Диния нәзарәтенң мәгариф һәм фән бүлгә мөдире, РФ Юстиция министрлыгының Дәүләти дини экспертиза үткәру буенча Эксперт советы рәисе урынбасары, РФ Тышкы эшләр министрлыгының мөселман оешмалары белән бәйләнеше буенча Консультатив совет әгъзасы, шулай ук ТР Фәннәр академиясенә Ислами тикшерүләр үзәге фәнни хезмәткәре.

ОСТАЗЫМ

БЕЗНЕҢ ЮБИЛЯР

Мәчет-мәдрәсәләре саны буенча Казаныбыз - Россияда беренчелекне тотучы шәһәр. Бүгенге көндә Мәдинә мәчете имам-хатыйбы Гыйльмулла Зәкиулла улы Хәлиуллин исә - башкалабызда иң өлкән мулла. Аны XX гасыр белән XXI гасырны тоташтырган күпер дисәк тә ялгышмабыз. Гасырлар кисекшән дәвердә, дин-исламга хезмәт итәргә алынып, күпкырлы эшләр җәелдергән Гыйльмулла хәзрәткә бу көннәрдә 80 яшь тула. Имам-хатыйпның гомер бәйрәменә багышылап, "Хәтер дисбесе" исемле китап дөнья күрдә. Журналист Вәсилә Рәхимова оештырган һәм гамәлләгә куйган әлеге китаптан бер өзек тәкъдим итәбез.

"Адам баласы үлсә, аңардан гамәл киселә. Әмма изгелек, әжер-савап килеп торсын өчен, ул өч юл ачып калдыра ала. Беренчесе - кешеләр бушлай файдаланыр өчен мәчет, мәдрәсә, шифаханә, мөсафирханә, күпер тәзәтү булып, кое, чишмәләр казу, җимеш агачлары утырту кебек саваплы гамәлләр дә шунда керә. Икенчесе - гыйлем алу булып, шул гыйлеменән әсәр калдыруга нигезләнәдер. Өченчесе - изге балалар үстөрөп, шул балаларының дога кылуларына ирешүдер".

Хәдис

Гыйльмулла абый белән тәүге танышуыбыз 1994 елның көзендә булды дип хәтерлим. Дин кардәшенең дин кардәшенә сүз катуды, сөйләшәр сүз табуы - гадәти күренеш. Без дә жинел таныштык, телефоннар алышып, күрешкән вакытларда жылы әңгәмәләр кора идик.

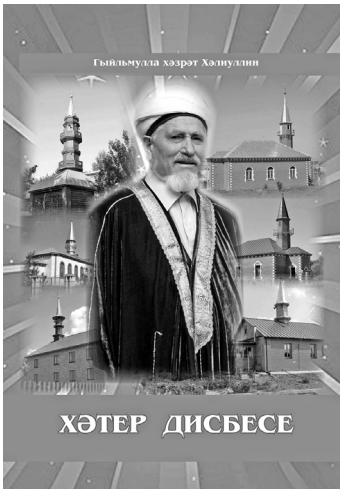
Күпмедер вакыт узгач, яңа танышым шалтыратта. Үзенең Танкодромда мәчет төзү хыялы белән йөрүен уртаклаша. Шул сөйләшүдән соң Гыйльмулла абый муеннан эшкә чумды: бәйтуллаһ төзү белән бәйлә оештыру-анятулар эчендә бөтерелде. Мәчет төзү өчен жир алулар, мәхәллә оештырулар, халыкны ризалатып, дингә мәхәббәттен уяттып, төзелеш башлаулары - үзе бер

китап чыгарырлык хикмәтләр хәлләр иде.

Бер кечкенә генә эпизодны искә алам. Урманчылардан "Мәчет буарысы эзер, килеп алыгыз!" дигән хәбәр килде. Тышта күз ачыксыз буран. Гыйльмулла абый җыеныпмы-җыена. Без хәзрәтне юлга чыкмаска үгетлибез. "И-и-и балалар! Минә Аллаһы Тәгалә йөртә бит. Мин анарга тапшырып чыгып китәм. Изге эштә йөрүченә үзе саклый, үзе җиңеллеген бирә", - ди. Шул вакытларны искә төшерсәм, күңелләрем тула. Тәвәккәлләп чыгып китте иртәнге сәгәт өчтә. Йокыны исәпләп тормый ул. Кичке уннарда төялсә, исән-сау кайтып керделәр. Без моңа көтөп тордык. Менә Аллаһы Тәгаләгә тапшырып чыгып китүнең хикмәтләре!

Аллага шөкер, мин дә бик теләп тартылдым бу эшкә. Кулымнан килгән ярдәмемне күрсәттем. Гел аралашып, киңәшләшеп тора торган булдык. Гыйльмулла абыйдан Аллаһы Тәгаләдән килгән бер имани көч, рәхәтлек бирә торган жылылык сирпелә. Мин шуны тоям, шуна тартылам. Әти-ебез яшлы дөнья куйды. Гыйльмулла абыйны танышканын бирле әти урынында тоям. Бөтен эч серләремне, әни белән, хатын белән уртаклашып булмый торган серләрен хәзрәткә сөйли торган булдым. Менә шул 1994 елдан салынган дуслык бүгенгәчә давам итә. Әлхәмдәлилләһ, хәзрәттән күп нәрсәгә өйрәндем, шулай ук матур, дөрес итеп яшәргә дә. Аны "минем остазым" дип, авызымны тутырып әйтә алам. Тормыш дәверендә төрлө чаклар булды. Ул һәр чакта бик миһербанлы, ярдәмчел, кеше өчен кайгыра торган остаз була белде. Кешенең тышкы кыяфәтенә карап түгел, эчке халәтен сизеп, күңел иләгә аша уздырып ярдәм итүче зат дип беләм мин аны.

Мулла, имам булу ягыннан карасак, чын ихласы, Аллаһы Тәгалә ризалыгын алыым дип, тешә-тырнагы белән тырышып хезмәт итүче ул. Гыйльмулла хәзрәтнең мактауларга, дөнья байлыкларына исе китми. Имам вазифасына кермәгән, берүз дә кушмаган, сорамаган күпме

Васильев бистәсендә Ихлас мәчете. Барысы да Аллаһы Тәгалә ризалыгын өмет итеп башкарган эш-гамәлләр. Төзәл торган мәчетләргә ярдәм итүен, туган авылындагы мәчетне жылыту өчен, ничә еллар инде пенсиясеннән өлеш чыгаруын әйткән тә торасы юк.

Мәдинә мәчете монарчы бернинди коммерциягә тыгылмады, сәүдә нокталары ачып, алыш-биреш итмәде. Хәзрәтнең мона үз карашы: дин эшендә акча эшләүне катнаштыруга ярамый. Мәчет сәүдә итү урыны түгел. Ихлас күнеленнән дингә хезмәт итсәң, Аллаһы Тәгалә үзе бирә, үзе ача юлларын, ди ул. Чыннан да шулай. Мәчет гөрләп эшли. Кеше дә йөри, хәзрәтнең ихластан хезмәт итүен дә күрә, сәдакасын да бирә. Сәдака-хәйрияне халыкка бише белән кайтару юлларын белә хәзрәт. Мәчетебездә Рамазан ае буена ифтар мәжлесләре уза, Корбан аенда - корбан ашлары, Мәүлид аенда - Коръән ашлары. Жомгага килүчеләрне һәр атнада диярлек кайнар пылау, сыйлы табын көтә.

Быел хәзрәтнең юбилей елы - аңа 80 яшь. Аллаһы Тәгалә аны көч-куәт, гайрәт һәм олы йөрәк белән бүләкләгән. Берәү булса, эшлисен эшләдем, әйдәгез егетләр, хәзер дилбегә сездә, төзегез, булдырыгыз, әжер-савабы Кыямәткәчә барып торыркын изге эшләргә алыныгыз, дияр

иде. Юк, бирешми әле олпат зат. Үзенең туган авылы Ташкичүдә матур итеп буа булдырып, күпер салдыру, Биектау районының Ташсу һәм Питрәч районының Көек авылларын мәчетләр итү хыялы белән йөгерең йөри. Гыйльмулла абый, булдыра алырсыңмы соң, дип сорыйм кайчакта. "И-и-и егетләр, мин эшләмим бит аны, Аллаһы Тәгалә ярдәм итә бит миңа. Мин Аллаһка таянам, ул ташламаса, ниятләгән эшнә башкарып чыгуыңны сизми дә каласың", - ди. Хак сүзләр, ихлас сүзләр! Мисаллары, дәлилләр күз алдыбызда. Хәзрәтнең кая барса да сүзе үтә, һәркем белән сөйләшә белә. Аллаһы Тәгалә аңа менә шундый сәләт, олпатлык биргән. Аның жайлап, матур итеп әйткән гозеренә кеше "юк" дип әйтергә базмый.

Карап-карап йөрүм дә, безнең хәзрәт әллә үз-үзенә "бүген Аллаһ юлында нинди изгелек эшләп була, нинди юмартлык күрсәтеп була?" дигән сорау куямы икән дигән нәтиҗәгә киләм. Бигрәкләр дә киң күңелле, юмарт бит! Быел кыш мөфтият белән Россия ислам университеты имамнарның квалификациясен күтәрү курслары оештырды. Һәр районнан 15-20 имам 10 көн Казанда укыды. Гыйльмулла хәзрәт һәр төркемне үзәбезгә жомгага дәште. Намаздан соң табын көйләп кунак иттек, жылы әңгәмәләшү, аралашу булды. Казан мәчете, мәхәллә белән танышсыннар, ничек эшләвебезне үз күзләре белән күрсеннәр дигән нияттән алынды хәзрәт бу башлангычка. Фани дөняның исәп-хисабына корылмаган әлеге чын ислами очрашудан, тәҗрибә уртаклашудан авыл имамнары канәгать калдылар, дин гыйлеменең тормышта ничек кулланылуына шаһит булдылар. Педагоглар теле белән әйтсәк, ачык дәрәс бирде хәзрәт, гамәли үрнәк күрсәтте. Өстәп шуны әйтә алам: Гыйльмулла абыйның дингә хезмәт итүе, халык белән уртак тел табып эшләү рәвеше бүген мәдрәсәләрдә укучы шәкертләргә, булачак дин әһелләренә дә зур тәҗрибә мәктәбе, гамәли үрнәк була ала. Фәкать күңел жипет килергә, танышырга һәм өлкән хәзрәттән байна-байна сорашырга гына кирәк...

Үзем белгән дәүрдән алсаң, Гыйльмулла абый - бүгенге көндә Казаныбызда күркәм, мөхтәрәм аксакал. Безнең өчен ул зур үрнәк тә, таяныр таяныч һәм диндәге ихласлыгы белән күңелләренә яулаган имам да.

Сираҗетдин НӘБИЕВ,
Казандагы Мәдинә мәчете мөзине

Хәләл җитештерү белән һәркем таныша ала

Соңгы вакытта кошчылык фабрикалары хәләл продукция җитештерүгә күбрәк игътибар бирә башлады. Чөнки аңа ихтыяҗ бар. Әмма әле бер, әле икенче фабриканың продукциясенә хәләллеген шик астына алган хәбәрләр дә ешрак тарала. Моңы үзара конкуренциянең бер элементы итеп карарга буладыр.

Мин, Үзәкләшкән дини оешма – Татарстан мөселманнары Диния нәзарәте каршындагы "Хәләл" комитетының экспертиза бүлегә җиткәчсе буларак, бу унайдан шуларны белдерер идем. Өгәр кемдер теге яки бу продукциянең хәләллеген шик астына ала икән, бүгенге көндә аның шәригать таләпләренә җавап бирүен-бирмәвен тикшерү өчен бөтен мөмкинлекләр дә бар. Моңың өчен "Хәләл" комитетының яки җитештерүче предприятиенең сайтына керергә һәм җитештерү технологиясе белән якыннан танышырга була. Әйтик, мин моны "Чаллы-Бройлер" мисалында күрсәтсәгә теләм. Ошбу жәмгыять тавык итеннән хәләл продукция җитештерү эшенә 2004 елны тотынды. Һәм аны 40 тонна күләмдә эшләп чыгарды. Былтыр бу сан 5650 тонна тәшкил итте. Ягъни үсеш 150 мәртәбә. "Чаллы-Бройлер"да хәләл тавык ите, 20 төргә якын колбасалар, декатеслар, вакуум саклагычта ысланган ризыклар эшләп чыгарыла. Жәмгыять хәзерге вакытта хәләл

продукция җитештерүнең масималь күләмгә чыкты. Аны алга таба күбәйтү өчен яңа куәтләр таләп ителә. Биредә бүгенге көннен ин яхшы технологияләре кулланыла, күп процесслар, шул исәптән температура режимы автоматлаштырылган, компьютерлаштырылган.

Шунысы да бик мөһим: фабриканың ишкелләре "Хәләл" комитеты белгечләре өчен һәрвакыт ачык – пропускларыбыз бар, керәбез, тикшерәбез. Биредә хәләл продукция өчен чебиләр Аллаһ исемен әйтсә кулдан суела. Бу эш һәр көнне иртәнге 5 тулып 30 минутта башлана, иртәнге 8 гә кадәр давам итә. Жһазларның

чисталыгы берничә контроль аша уза. Сую линиясендә суючылардан тыш контрольлар тора. Алар жаны чыгып бетмәгән тавыкларны чиккә алып куялар. Жаннары тәмам чыкканнан соң гына аларны яңадан линиягә кайтаралар. Сую белән пешекләү арасы 3,5 минут вакытны үз эченә ала. Зуррак һәм хәлләрәк чебешләр булганда алар бу вакыт эчендә жан биреп өлгөрмәскә дә мөмкин. Шуңа күрә һәрбер чебешкә кул белән каппаш, тереклек сыйфатының бармы-юкмы икәнлегенә тикшерелә. Бу эш жаннары чыгып бетмәгән тавыклар пешекли торган суда тончыгып үлмәсеннәр

өчен башкарыла.

Шуны да әйтим, "Чаллы-Бройлер" бүгенге көндә хәләл җитештерү өчен кулдан суюны башкарган бердәнбер фабрика булып кала бирә. Күптән түгел Германиядән яңа жиһазлар тәкъдим итү буенча вәкил килде. Аны озатып йөрергә туры килде. "Чаллы-Бройлер"да булганнан соң, бу вәкил конвейерда кулдан чалуның беренче мәртәбә үз күзләре белән күргәнлеген җиткерде. Чөнки Европаның, Американың хәләл продукция җитештерүчеләре механик пычаклар кулланалар.

Узган елның 7 июлендә ТР мөселманнары Диния нәзарәтенен

Голәмәләр шураһы рәисе Рөстәм хәзрәт Батыр, Татарстанның баш казые Жәлил хәзрәт Фазлыев һәм республикабызның төбәк казылары "Чаллы-Бройлер" жәмгыятендә булып, хәләл продукция җитештерү һәм саклау технологияләре белән якыннан таныштылар. Аларның фикере бер булды: жәмгыятьтә җитештерелгән продукция тулысынча шәригать таләпләренә җавап бирә.

"Чаллы-Бройлер" һәр елны Казанда һәм Мәскәүдә уза торган "Хәләл-Экспо" күргәзмәләрендә актив катнашып килә. Быел да ул алардан дипломнар алып кайтты. Шуңа күрә фабриканы чит илләрдә дә торган сәен күбрәк беләләр һәм уңай бәялиләр. (Укучы дәрәс аңдасын: минем ниятем "Чаллы-Бройлер" продукциясенә реклама ясау түгел. Фәкать бер фабрика үрнәгендә хәләл җитештерүне күрсәтсәм килә).

Бүгенге көндә сәүдәгә хәләл чебешләр "Приосколье"дан, "Турбаслы бройлерлары"ннан да килә. Алар өчен Мөфтиләр шураһы, Диния нәзарәте каршындагы "Хәләл" комитетлары җавап бирә. Мин үзәбезнең Комитет карамагындагы фабрикалар буенча гына сүз алып барам. Болар – алда аталган жәмгыятьтән тыш, Питрәч, "Акаш" (Мари-Эль), "Равис" (Чиләбе өлкәсе) кошчылык фабрикалары. Аларда җитештерелгән хәләл продукция һәрвакыт контроль астында, бернинди дә шик тудырмай.

Фоат хәзрәт МӨХӘММӘТОВ,
Үзәкләшкән дини оешма – ТР мөселманнары Диния нәзарәте каршындагы "Хәләл" комитетының экспертиза бүлегә җиткәчсе

ФАЙДАЛЫ ДА, КҮҢЕЛЛЕ ДӘ ЯЛ

Яшь буынның әхлагын үстерү һәм ислам дине турындагы белемнәрен киңәйтү максатыннан Кукмара мәдрәсәсе каршында инде өч ел рәттән жәйге мәселман лагерьә оештырыла. Быел мондый лагерь 1 июльдән 11 июльгә кадәр эшләде. Биредә мәктәп яшәндәге балалар дини белем дә үзләштерде, рәхәтләнәп ял да итте.

Дини тәрбияне максат итеп куйган лагерьның эшчәнлеген кайберәүләр ничектер берьякы, бәлки, ялыктыргыч итеп тә күз алдына китерә торгандыр. Әмма биредәгә көн тәртибе белән танышып чыкканнан соң, моның алай түгел икәнлегенә ышанасын. Төрле догаларны, гарәп хәрәфләрен, ислам әхлагы кагыйдәләрен өйрәнүдән тыш, балалар футбол кебек хәрәкәтле уеннарда, викториналарда һәм башка кызыклы бәйгеләрдә көч сынашты. Һәр төркем үзенчә стенгазетасын ясады, дини рәсемнәр конкурсында да катнашты. Лагерьга йөрүче балалар эшләгән рәсемнәрдән мәдрәсәдә күргәзмә оештырылды.

Шунысы игътибарны җәлеп итте - балаларга уку һәм ял итү өчен мәдрәсә бинасында барлык шартлар да тудырылды: биредә зур, якты, зәвык белән бизәлгән уку бүлмәләре, китапханә, ашханә бар, бөтен җирдә чисталык, тәртип. Шуна күрә дә мәдрәсәдә оештырыла торган лагерьда катнашырга теләүчеләр саны елдан-ел арта бара. "Кызганыч, быел теләге булган барлык балаларны да кабул итә алмадык - бу урыннары чикле булуы белән аңлатыла. Шунысы да бар: лагерь үткәрү күп чыгымнар белән бәйле. Шулай да бу эшнә башкарырга Аллаһы Тәгалә Үзе ярдәм итә", - ди мәдрәсә мөдире Ришат хәзрәт Курамшин.

Быел лагерьда барлыгы

сиксәнгә якын бала ял иткән. Аларны жиде төркемгә бүлеп, һәрберсенә житәкчеләр билгеләгәннәр. Һәр төркем өчен, балаларның яшенә, әзерлегенә карап, дәрәсләр программасы төзелгән. Спорт уеннарында һәм мәдәни чараларда исә шәкертләр бергәләп катнашканнар. Шушы уен-чараларда һәм, әлбәттә, инде, дәрәсләрдә күрсәтелгән активлыгына карап, укучыларга ниндидер сан куелган һәм мөһер сугылган "балл" дип аталучы кәгазьләр бирелгән. Сменаның ахыргы көнөндә исә махсус "Ярминка" оештырылган һәм һәр балага җыелган "балларына" күңеленә хуш килгән әйберләр - китаплар, уенчык-сувенирлар "сатып алырга" мөмкинлек туган.

Ата-аналар, әби-бабайлар катнашында үткән лагерьны ябу мәҗлесендә балалар бик күңелле чыгыш ясадылар: кемдер азан әйтте, кемдер намаз укып күрсәтте, шигырь сөйләүчеләр, дини әңгәлекләр җыр башкаручылар да байтак иде. Кайбер төркемнәр исә әдәп-әхлак темасына театральләштерелгән тамашалар әзерләде. Кечкенәрәк яшьтөгә "шәкертләр" чыгышы аеруча күңелле, хәтта сокланырлык иде.

Жыен ахырында төрле номинацияләр буенча җиңүчеләр билгеләнәп, балаларга бүләкләр тапшырылды. Әйтик, "Иң яхшы Коръән укучы", "Иң күп ятлаучы", "Иң яхшы спортчы", "Иң тәртипле шәкерт" кебек җитди

номинацияләрдән тыш, "Ризыкны интиз ашап бетерүче", "Бер урында иң аз вакыт тыныч утырып тора алучы", "Төркемдә иң шаян шәкерт" кебек җиңүчеләр дә тәгаенләненәп, аларга да "шаяру призаы" бирелде. Гомумән, лагерьга килгән бер генә бала да бүләксез калмады. "Шук, шаян булганга да бүләк бирәләр икән дигән сылтау белән киләсе елга барысы да шаярмаса яратар иде", - дип елмайды соңыннан озазлары.

Әти-әниләр дә балаларының мәселман лагеренә йөргәннәренә чиксез шат иде. "Озын жәйге кани-

кул чорында балалар күп вакытларын урамда үткәрә. Мәчет-мәдрәсә каршында оештырылган укуларда, лагерьда катнашып, алар шактый кирәкле күп мәгълүмат тулпый, рухи тәрбия ала, вакытларын файдалы итеп үткәрә", - дип уртаклашты алар фикерләре белән. Әйтик, оныгы чыгышын карарга килгән Сания апа: "Лагерьга бик теләп йөрдә, Коръән сүрәләрен оныгым белән бергә мин дә ятладым", - дип куанычын белдерде.

Мондый әхлакый һәм дини тәрбия чаралары лагерь кысаларын-

да гына тукталып калмыйча, давамлы булсын иде дип телесе килә. Ни генә дисәк тә, балакыттан ук күркәм гадәтләренә күңелгә сәңдерүне кайгыртмасак, соңыннан - балаң буй житеп, олы кеше булып формалашып беткәч кенә аны акылга утыртырга теләсәң дә, инде соң булырга мөмкин. Бу хакта җитди уйланырга вакыт инде күптән килеп житте.

Рәсемдә: лагерьда ярминка мизгеле.

Зәлия ЛАТЫЙПОВА, КФУның журналистика һәм социология факультеты студенты

Мөселман мәгарифе парадигмасында

Ничшиксез, дини (мөселман) мәгариф системасы, яңа белем бирү технологияләре кулланып, камилләштерүне көтә. Бу мәсьәлә илебез өчен икеләтә актуаль. Виртуаль университет, дистанцион рәвештә белем бирү, белем дәрәжәсе һәм уку-укыту барышы буенча тикшерү формасы буларак тестлар эшләүне кертү, балл-рейтинг системасы, укыту-методика комплекслары - болар барысы да ислам мәгарифен модернизацияләү өлкәсенә карый.

Әмма классик ислам мәгарифе (бигрәк тә ислам фәһнәре буенча белгечләр әзерләү) үзенчә актуальлеген беркайчан да югалтмады. Безнең көннәрдә кадимчелекне тәнкыйтьләү модага керде. Әмма кадимни мәдрәсәләрдә кулланылган төп педагогик альым - балаларны аерым китаплар буенча укыту - бүтән дә үзенчә әһәмиятен нык сиздерә. Ислам дөнъясында сез танылган дин галимнәннән иҗазәт алмаган бер генә дин әһелен дә таба алмассыз. Ә иҗазәтне аерым китаплар буенча озаз белән индивидуаль рәвештә шөгыйльләненәп кенә алырга мөмкин.

Без РИУда электән килгән тәртип-традицияләренә шулай ук янадан торгызабыз. Инде икенче ел рәттән бездә аерым дәрәсләренә Пакъстан ислам университетын тәмамлаган егет алып бара. Жәйгә Мароккодан дин галиме Габдрахман Ләримни махсус чакырттык, ул шулай ук студентлар һәм укытучылар белән классик дини әсәрләр буенча дәрәсләр уздырчак.

Имамнарны идеологик яктан әзерләүгә килгәндә, мин ике аспектны билгеләп узар идем. Беренчедән, Ислам университетын тәмамлаучыларга ихтыяж бар. Без нигездә Үзәк Россия мәчетләре өчен имамнар әзерлибез, РИУга илебезнен 45 төбәгәннән килеп укыйлар. Безнең төбәктә хәнәфи мәзһәбен тотучылар зур күпчелекне тәшкил итә. Шуна күрә студентларыбызның хәнәфи мәзһәбен теориядә (тәғлимат буенча) һәм гамәлдә (практикада) өйрәнүләре бик тә табигый.

Икенчедән, без ислам нигезләре буенча белгечләр чыгарыбыз һәм шуның өчен алар исламның бар идеологик спек-

трын үзләштерергә тиешләр. Ә Россиянең мөселман өмәтәндә ниләр барганы, чыннан да, бик катлаулы һәм авыр процесс. Кыска гына итеп, моны үсеш чире дип атарга мөмкин. Бу процессларның нәтижәсе турында оптимистик рухта сүз алып барырга бүген бары тик дилетантлар - гадәттә фән яки

сәнгать белән тирән белемнәргә ия булмыйча шөгыйльләну-челәр генә батырчылык итәр.

Студентлар укый торган дәрәсләкләр буенча эш шактый катлаулы. Югары уку йортлары өчен ислам дине нигезләре буенча рус телендә нәшер ителгән дәрәсләкләр бик аз. Дөнъяви фән тармаклары буенча исламча специяльләшкән дәрәсләкләр бөтенләй юк диярлек. Иҗтимагый дисциплиналар буенча язылган барлык дәрәсләкләрдә дә Көнбатыш җыры

җырлана һәм аларда европоцентризм билгеләре ярылып ята. Политология, социология, хәтта фәлсәфә (философия) буенча да ислам компоненты тәҗәдим ителгән дәрәсләкләренә табуы кыен. Политологиягә караган заманча дәрәсләкләкләр буенча безнең студентларны укыту бик үк килешеп бетмәс. Чөнки аларда Ислам һәм мөселман дәүләтләре бары тик тоталитар режимны һәм теократик системаны тасвирлау өчен генә телгә алына. Ә менә философия буенча чыккан сиксән процент дәрәсләкләрдә гарәп-мөселман фәлсәфәсе турында бөтенләй әйтелми. Шуна күрә бу дәрәсләкләренә безгә йә үзәбезгә язарга, йә тәрҗемә итәргә кирәк. Без шуның белән шөгыйльләненәбез дә.

Исламны тирәнтен өйрәнү буенча Федераль программа кысаларында без 2007 елдан башлап Казан вузларында эшли торган укытучылар белән бергәлектә сиксәннән артык

дәрәсләк, уку ярдәмлеге, хрестоматия әзерләгән идек. Аларның әңгәлек һәм методик дәрәжәсе уртачадан түбәнрәк. Әмма иң мөһиме - аларның булуы һәм үзәбезнең мөгаллимнәр тарафыннан эшләнүе. Бу - тулы кыйммәтле, сыйфатлы дәрәсләкләр әзерләү эшенә тотынуда беренче адым. Шулай ук гакыйдә, гаилә һәм мирас хокукы һ. б. буенча федераль дәрәжәдә кулланыла торган дәрәсләкләр дә бар.

Россия ислам университеты үз канаты астына ике югары уку йортын ала дисәк тә хата булмас: тулаем дини генә булган вуз һәм дәүләти булмаган, мөселман яшьләрен дөнъяви белгечләр буенча әзерләүче уку йорты. Ислам

фәһнәре факультетына бары тик башлангыч һәм урта дини белемә булганнарны гына, ә анысы булмаган очракта - әзерлек бүлегә аша кабул итәбез. Теология, икътисад (экономика), тел гыйлеме (лингвистика), журналистика белгечләрләре буенча дәүләт дипломнары биргәнлектән, катгый рәвештә бары РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы Кагыйдәләре (беренче чиратта, БДИ нәтижәләре) буенча гына кабул итәбез.

(Ахыры 4 нче биттә.)

Казанда намаз вакытлары

КӨН ИСЕМЕ	ДАТА	СӘХӘР ТӨМАМЛАНА	ИРТӨНГЕ НАМАЗ	КОЯШ ЧЫГУ	ӨЙЛӘ НАМАЗЫ	ИКЕНДЕ НАМАЗЫ	АХШАМ НАМАЗЫ	ЯСТУ НАМАЗЫ
ШИМБӘ	21.07.12	2:29	2:59	4:29	13:02	18:27	21:09	22:39
ЯКШӘМБЕ	22.07.12	2:31	3:01	4:31	13:02	18:26	21:08	22:38
ДУШӘМБЕ	23.07.12	2:33	3:03	4:33	13:02	18:25	21:06	22:36
СИШӘМБЕ	24.07.12	2:34	3:04	4:34	13:02	18:23	21:04	22:34
ЧӘРШӘМБЕ	25.07.12	2:36	3:06	4:36	13:02	18:23	21:03	22:33
ПӘНҖЕШӘМБЕ	26.07.12	2:38	3:08	4:38	13:02	18:21	21:01	22:31
ҖОМГА	27.07.12	2:40	3:10	4:40	13:02	18:20	20:59	22:29
ШИМБӘ	28.07.12	2:41	3:11	4:41	13:02	18:19	20:57	22:27

"РАМАЗАН – мәрхәмәт ае" акциясе башланды

Тормыш юлында адәм баласы нинди генә сынаулар-га-кыенлыктарга тарымый?! Кемнәрдер уйламаган-да-көтмәгәндә якыннарын, башка берәүләр исә сау-лыкларын югалта һәм кеше кулына кала. Якты дөнья-га аваз салганнан бирле төпи атлап китә алмаганнар яки бары тик коляскалар ярдәмендә генә хәрәкәт-ләнүчеләр дә бар...

Белгәнбезчә, Казанда гына түгел, республикабызның күп рай-оннарында ярдәмгә мохтаж ятимнәр, авыру балалар йортлары эшләп килә. Аллага шөкер, алар-ның тормышларын аз гына булса да җиңеләйтергә омтылучы, көннәрен яктырак итәргә тырышу-чы мәрхәмәтле жаннар бар.

ТР мөселманнары Диния нәза-рәтенә хәйрия һәм ярдәм күрсәтү бүлеге "Болгар" радиосы белән бер-лектә менә шундый, кеше кайгысы-на, авырлыкларына битараф булма-

ганнар катнашында күп сандагы акцияләр үткәреп килә. Күптән түгел Крымсктагы су басулардан зыян күрүчеләргә ярдәм итү ма-сатыннан оештырылган республи-какүләм акциягә дә үз өлешен кер-тте ул.

20 июльдән исә рамазан ае дәвамында алып барылачак "Ра-мазан - мәрхәмәт ае" дип аталган яңа хәйрия акциясе башланып китә. Әлеге чара республика ба-лалар йортларында тәрбияләнү-челәр өчен спорт инвентарлары

жью өчен махсус оештырыла. Спорт инвентарлары дигәндә, һәр сабый өчен зур бүләк булыр-дай чаңгы, чана, велосипед, туп, скакалка һ. б. спорт уеннары өчен кирәкле әйберләр турында сүз бара. Алар, бер яктан, бала сәла-мәтлеген ныгытса, икенчедән, бик күп күңелле мизгелләр бүләк итә ала.

Хәдистә әйтелгәнчә, "Безнең ишеккә каккан һәрбер мохтаж - Ал-лаһы Тәгалә тарафыннан җибә-релгән бүләк һәм тагын бер яхшы гамәл кылырга бирелгән мөмкин-лек". Изге рамазан аенда игелекле-саваплы гамәлләребезне кылырга ашыгыгыз!

Элемәтләр өчен телефон:
+7 (843) 264-61-58
(Гелнара Садыкова)

«Дин вә мәгыйшәт» газетасы. № 3 (146) чыгарылыш.

Гамәлгә куючы һәм нәшир: Үзәкләшкән дини оешма – Татарстан Республи-касы мөселманнары Диния нәзарәте.

Баш мөхәррир: Ришат ХӘМИДУЛЛИН.

Мөхәррир: Нияз САБИРҖАНОВ.

Дизайнер: Рөстәм МИҢНУЛЛИН.

Тираж: 5000 данә. Заказ: 9408.

Газета "Татмедиа" ААҖ, филиалы – "Идел-Пресс" полиграфия-нәшрият комплексында басылып чыкты (420066, Казан шөһәре, Декабристлар урамы, 2).

Мөселман мәгарифе парадигмасында

(Ахыры. Башы 3 нче биттә.)

Безгә укырга кемнәр килә соң? Тулысынча төрле контингент: ихлас-тан дини һәм дөньяви белем алырга теләүчеләр, һәм ахырдан билгеле булганча, армиядән качып йөрүчеләр, элеккеге "өч"ле һәм "биш"ле кап-чыклары... Дөресен әйтәм, безгә, иң яшь югары уку йорты буларак, КФУ һәм башка дәүләт вузлары белән үзара көрәш алып баруы шак-тый авыр. Әмма без югары белем бирү системасында һәрдаим үз уры-ныбызны таба киләбез.

Быелгысы елны РИУда кабул итү планы, читтән торып укучыларны һәм югарыда телгә алынган белгечлекләр буенча дистанцион рәвештә белем алучы төркемнәргә дә кертеп, 300 кешедән гыйбарәт. Вуз дәүләти булмаганлыктан, бездә коммерция һәм бюджет урыннары дигән төшенчә моңа кадәр булмады. Ләкин без уку-укыту процессын, "икътисад" бел-гечлегеннән тыш, бөтенләй бушка диарлек алып барабыз. Быел без, ис-лам вузлары тарихында беренчеләрдән булып, бюджет урыннары бүлеп бирелә торган конкурста катнаштык һәм безгә РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тел гыйлеми буенча 10 урын алу насыйп бул-ды. Шулай итеп бюджет урыннары да хасил булды.

Ислам фәннәре факультеты программасын без үзезебз раслыйбыз: ул зур мәчетләр өчен имамнар һәм урта мөселман уку йортларында эш-ләүче дин эһелләре әзерләүгә исәпләнгән. Ә теология факультеты - дәүләт стандартлары буенча эшли һәм шунлыктан без катгый рәвештә әлеге стандартларга буйсынабыз. Дөрес, хәзер инде өченче буын про-граммалар эшләнәп ята, шуңа күрә без яңа мәгариф программалары барлыкка килүдә актив катнашабыз. Студентлар өлгерә аламы соң дигәндә, бездә дә башкалардагы кебек - төрле студентлар бар. Начар өлгереш аркасында вуздан куылу очраклары да күзәтелә. Мисал өчен, әзерлек бүлегенә без 50 тыңлаучы кабул итәбез, ә беренче курска шуның бары тик 15-20 се генә керә. Башка юнәлешләр буенча ситуация күпкә яхшырак, әмма студентларның 20 процентка якыны төрле сәбәпләр бу-енча укуын ташлый. Өметле күрәнгәннәргә исә бездә магистратура көтеп тора. Быел без, ислам вузлары арасында беренчеләрдән булып, биш ма-гистрант чыгардык. Аларның магистр эшләре бик тә тирән эчтәлекле. Икесенекә хәтта кандидатлык диссертацияләре дәрәжәсендә язылган.

Бездә техник мөмкинлекләр алай ук алга киткән димәс идем. Ләкин быел без Дистанцион белем бирү үзәген сафка бастыра алдык. Моңың өчен техник мөмкинлекләребез җитә. Югары уку йортыбыз кысала-рында Бәйсез Дәүләтләр Берлегенә бар киткеләргә өчен Ислам дөнья-сы университетлары федерациясе (ФУИМ) тарафыннан эшләнгән вир-туаль вуз программасы сынау үтә. Киләсе елның гыйнвар аеннан баш-лап, Иншә Аллах, Россиядә һәм БДБда беренчеләрдән булып, ислам икътисадынан дистанцион белем бирү буенча Исламча үсеш банкы белән бергәлектә халыкара проект башлаячакбыз. Дөрес, башта бу инглиз телле версия булачак.

Ә Коръән өйрәнүгә килгәндә исә бездә инде ике ел рәттән онлайн курслар эшләп килә, студент кызлар Эр-Рияд аша үзләренә укытучы-лары белән турыдан-туры аралашалар. Сүз уңае белән шунысын да әйтү урынлы булыр: быел Коръәнне яттан өйрәнү үзәген Изге Китапны хәтердән укый алучы беренче кызыбыз тәмамлый. Аның исеме газета укыучыларыбызга да билгеле булсын - Мәрйям Ганиева. (Ул Экология һәм география институтында (КФУ) да читтән торып белем ала.) Уку-ын тәмамлаганнан соң Мәрйям бездә эшләргә калыр дип өметләнәбез. Фото www.islam-portal.ru сайтынан алынды.

Рәфыйк МӨХӘММӘТШИН,
сәясәт фәннәре докторы,
Россия ислам университеты ректоры

ООО «Ритуальные услуги» Изготовление памятников и оград

ул. К.Насыри, 17, мечеть Аль-Марджани,
ул. 2-я Армавирская мечеть Нур-эль-Ислам,
ул. Мусина, 10, мечеть Булгар,
ул. Чистопольская, 1, мечеть Казан Нуры,
Оренбургский тракт, 193, мечеть Гадель,
ул. Мавлютова, 48, мечеть Ризван,
ул. Фучика, 52, мечеть Хузейфа,

Понедельник - пятница -
с 9:00 до 18:00,
суббота - с 9:00 до 13:00.
Тел.: 225-28-90, 293-25-61

Основное производство находится на
мусульманском кладбище при мечети
Аль-Марджани на Мамадышском тракте.
Понедельник - с 9:00 до 13:00, со среды по
воскресенье - с 9:00 до 18:00,
вторник - выходной.
Тел.: 225-28-90, 293-45-93

На мусульманском кладбище
захоронения ведутся
по канонам Шариата.
Тел. 297-28-90

Газетаны ваклап сатуда тәкъдим ителгән бәя - 3,00 сум.

Редакция адресы: 420111, Татарстан Республикасы, Казан шөһәре, Лобачевский урамы, 6/27.

График буенча бу санга 19 июль көнне 17.00 сәгатьтә кул куелырга тиеш иде. Кул куелды – 17.00 сәгатьтә.

Төркөлү турында таныклык: Татарстан матбугат һәм мәгълүмат министрлыгында 1993 елның 16 февралендә 240 нчы номер белән төркәлдә.

Электрон адрес: niyaz.kazan@yandex.ru Тел.: 8(843)267-29-67.